

UIT DE OUDE DOOS: HET LEGER EN DE TABAK

Gelezen in het boek DE OUDE TIJD (1874):

Zelfs bij 't proviandeeren eener vesting werden tabak en pijpen onder de "mondbehoefden" geteld. Ziehier een voorbeeld uit het midden der vorige eeuw. Er werd eene "memorie" opgesteld der "mondbehoefdens, welke nodig zouden zijn tot subsistentie der ingezetenen en garnisoen van 's Hertogenbosch in cas van belegering gedurende zestig dagen", en daaronder komen ook tabak en pijpen voor. Het garnizoen werd op zesduizend man gerekend, en de bevolking der stad beliep destijds 12.500 zielen, maar vlugtelingen en zuigelingen daarafgetrokken, werden de etende monden op negenduizend gesteld, waaronder men 3200 rookers rekende.

TABAK.

Voor de militairen: 6000 rookers ieder op 1/8 pond is 750 pond daags, en dus in 60 dagen.....	45000 pond.
Voor de ingezetenen: 3200 rookers ieder à 1/16 pond is 200 pond daags, en dus voor 60 dagen.....	12000 "
Totaal.....	57000 pond.

PIJPEN.

9200 rookers ieder à 2 pijpen daags, maakt 18400 pijpen daags, en dus in 60 dagen.....	1.104.000 pijpen.
Ieder ton gerekend op 3000 pijpen, is dus.....	368 ton.
De Magistraat zal zorgen, dat dit in voorraad is (1).	

Toen ons vaderland bij 't Fransche keizerrijk was ingelijfd, hadden, als ieder weet, de Nederlanders vele en zware grieven, en daaronder was geen van de minste, dat Napoleon hen slechte en dure tabak liet rooken. Wie nog goede tabak in voorraad had (zegt Van Lennep, die ook een liefhebber van de pijp was, en altijd een gouwenaar, geen sigaren rookte) dien werd ze 't huis uitgehaald, en hij kon slechte tabak van de Regie koopen (2). Ja (zegt Hendrik Wester), en dan moest men die nog vijfmaal duurder betalen! (3) — En nog tien jaren na de gelukkige omwenteling hoorde ik vaak Amsterdammers aan den gezelligen haard, (als die op onze plaat, maar anders gerokt en gehoed) elkander herinneren, welk een verkwikking 't voor hen geweest was, toen zij, na 't Oranje boven, weêr de eerste goede vaderlandsche pijp konden rooken.

1 VAN HEURN, *Historie van 's Hertogenbosch*, IV D. Bijlagen.

2 *Voorn. Gesch. van Noord-Ned.*, IV D. bl. 213.

3 't Weleer vermaarde schoolboek van 't Nut, 13e druk, bl. 135. Dat boekje is meer dan zestig jaren lang op de meeste scholen in ons land gebruikt, en ontelbare Nederlanders hebben daaruit hun gantsen rijkdom van historie-kennis geput.